

Murat Atsız

<https://orcid.org/0009-0007-0145-1486>

Principal, Akçakale Primary Secondary School, Turkey, muratatsiz@hotmail.com

Mehmet Çiftel

<https://orcid.org/0009-0009-1996-978X>

Principal, Beğdeş Primary School, Turkey, ciftelmehmet@gmail.com

Serhat Gencer

<https://orcid.org/0009-0003-9581-5738>

Principal, Siverek Anadolu İmam Hatip High School, Turkey, srhtgncr_007@hotmail.com

Murat Bilgiseven

<https://orcid.org/0009-0000-9437-4166>

Principal, Konurtepe Primary School, Turkey, muratbilgiseven1@gmail.com

Mehmet Nesip Beyzade

<https://orcid.org/0009-0004-4176-627X>

Assistant Principal, Şehit Yunus Elaltunlerin Secondary School, Turkey, heci_ali_21@hotmail.com

Hakan Çiftel

<https://orcid.org/0009-0000-9437-4166>

Principal, Kalfalar Primary School, Turkey, hakanciftelmeb@gmail.com

Hakan Narlayan

<https://orcid.org/0009-0000-7305-565X>

Branch manager, District National Directorate, Turkey, hakannarlayan@gmail.com

Atf Künyesi | Citation Info

Atsız, M., Çiftel, M., Gencer, S., Bilgiseven, M., Beyzade, M., N., Çiftel, H. ve Narlayan, H. (2024). Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi Göre İncelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11 (1), 449-461.

Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımı Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi

Öz

Globalleşen dünyamızın günlük yaşamında vazgeçilmez parçası haline gelen teknolojik araçlar, eğitim alanında da önemli bir rol oynamaktadır. Eğitimde teknoloji kullanımı, internet üzerinde gerçekleştirilen çevrim içi eğitimler, taşınabilir programlar, akıllı tahta uygulamaları ve oyun yazılımları ile geniş bir yelpazede yer bulmaktadır. Eğitimin her alanında farklı örneklerle hayat bulan teknolojik araç gereçlerin öğretmenler tarafından derslerde doğru ve etkin bir şekilde kullanılması faydalı olacaktır. Bu araştırma, öğretmenlerin teknoloji kullanımı üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda 2012-2022 yılları arasında yürütülmüş olan toplam 25 lisansüstü tezi incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri analiz yöntemi olarak nitel veri analiz tekniklerinden olan betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; doktora

çalışmalarının sayısı tüm çalışmaların %16,0'sı (f=4) oluşturduğu yüksek lisans çalışmaları ise %84'ü (f=21) oluşturmaktadır. Araştırma türü olarak nicel araştırma yöntemlerinin tercih ettikleri görülmektedir. Aynı zamanda tezler araştırma temalarına göre incelendiğinde öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili çalışmalarda "Dersin verimliliğini artırma" %80 (f=20) " kodu ön plana çıktığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Öğrenci, Teknoloji, Ders, Eğitim, Okul

An Investigation of Postgraduate Studies on Teachers' Use of Technology

Abstract

Technological tools, which have become an indispensable part of the daily life of our globalising world, also play an important role in the field of education. The use of technology in education has a wide range with online trainings, portable programmes, smart board applications and game software. It will be beneficial for teachers to use technological tools, which come to life with different examples in every field of education, correctly and effectively in their lessons. This study aims to examine the postgraduate studies on teachers' use of technology. For the purpose of the study, a total of 25 postgraduate theses conducted between 2012 and 2022 were analysed. Document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study. Descriptive analysis technique, which is one of the qualitative data analysis techniques, was used as data analysis method. According to the research findings; the number of doctoral studies constitutes 16.0% (f=4) of all studies and 84% (f=21) of master's studies. It is seen that quantitative research methods are preferred as research type. At the same time, when the theses were analysed according to the research themes, it was seen that the code "Increasing the efficiency of the course" (80% (f=20)) came to the fore in the studies related to the use of technology by teachers.

Keywords: Teacher, Student, Technology, Lesson, Education, School

Giriş

Geçmişten günümüze kültürel, ekonomik ve sosyal olarak yaşantımızın tüm dinamiklerinde bir değişim olduğu gözlenmektedir (Genç ve Eryaman, 2017). Yaşanan hızlı değişimin en önemli yapı taşlarından birinin 21. yüzyılda çok yoğun ve hızlı bir şekilde hayatımızın her alanına giren teknolojiler olduğu söylenebilir. Sürekli kullandığımız internet, akıllı telefonlar, e-postalar, donanım ve yazılımlar bu teknolojilerden bazılarıdır (Orgaz, Moral, ve Domínguez, 2018). Hızlı bir şekilde değişen ve hayatımızı doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen teknolojinin doğru kullanımı ve toplumun her kademesine uygun şekilde yerleştirilmesi ülke çıkarları ve verimlilik açısından çok önemlidir (Dinçer, 2003). Eğitim kurumlarına değişen ve gelişen teknolojiler kullanılarak kendini gerçekleştirmiş bireylerin yetiştirilmesi noktasında önemli görevler düşmektedir (Güneş ve Buluç, 2017). Bir toplumun ilerlemesi, yaşam standartlarının artması, gelişmiş ülke olarak görülmesi ve değişen dünyada yerini alabilmesi ancak eğitim ile olabilir (Güneş, 2007). Teknoloji alanında yaşanan değişimler

ve yenilikler eğitim alanında da yeniliklerinin gerçekleşmesini etkilemiştir. Çağdaş ve geleneksel eğitim anlayışlarında teknolojinin tamamlayıcı veya destekleyici olarak kullanımı önemli bir eğilim olarak kabul edilmiştir (Ertmer ve vd., 2012). Eğitim ortamlarında kalitenin artması ve öğretim faaliyetlerinin daha rahat şekilde uygulanması eğitimde teknoloji kullanımına olan ilginin artmasını sağlamaktadır. Özellikle dünya üzerinde birçok ülkede pandeminin eğitim üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak için yüz yüze eğitim yerine çevrimiçi eğitime geçtiği görülmüştür. Bu geçiş ile birlikte eğitimde teknoloji entegrasyonu kavramı ve uygulamalarının önemi artmıştır. Teknolojinin eğitim uygulamalarında kullanılmasında öğretmenlere büyük görevler düştüğü yapılan çalışmalarda belirtilmiştir. Öncelikle öğretmenlerin bu teknolojileri öğrenme ortamlarında kullanımı konusunda istekli olmaları gerektiği belirtilmiştir ve öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri, yeniliklere açık olmaları ve güncel teknolojileri takip etmeleri önerilmiştir (Yılmaz, 2007). Yani öğretmenlerin güncel gelişmeler ile pedagojiyi birleştirerek derslerinde kullanmaları ve istedik davranışları ortaya çıkarmaya çalışmaları gerektiği vurgulanmıştır (Şahin, 2011). Araştırma sonuçlarına göre yöneticilerin entegrasyon sürecinde öğretmenleri desteklemesi, fırsatlar sunması, kendilerinin de sürece aktif şekilde katılması ve süreci kolaylaştırarak teşvik etmesi beklenmektedir.

1. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitimdeki Yeri

Teknolojinin gelişmesi toplum hayatının her alanında yeniliklere sebep olmaktadır. Bu yenilikler, toplumsallaşmada çok büyük etkiye sahip olan eğitim kurumlarının yapı ve işlevlerini de etkilemektedir. Endüstri, ekonomi ve iletişim gibi birçok toplumsal sistem eğitim kurumlarından teknolojiyi kullanabilen, yenilikleri takip eden ve çağa ayak uydurabilen bireyler yetiştirmesini beklemektedir. Eğitim sisteminde bu beklenti öğretmenlere yönlendirilmektedir. Çünkü sahada olan ve öğrenciler ile bire bir iletişim halinde olan onlardır. Bu beklenti sadece teknoloji kullanımını öğretmeyi değil onları aynı zamanda öğretim etkinliklerinde kullanmayı, öğrencilerin wep2 araçlarını kullanması noktasında teşvik edilmesini ve öğretilmesini de kapsamaktadır. Bütün bu nedenler göstermektedir ki, yeni teknolojiler öğrencileri, öğretmenleri ve öğrenme ortamlarını etkilemektedir (Cüre & Özdener, 2008, s. 41). Eğitim ortamlarında öğrenmeyi desteklemek, hızlandırmak ve kolaylaştırmak için bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. Eğitim ortamlarında bilgi ve iletişim teknolojilerinin önemini informatiğe öğrencileri duyarlı kılmak, bilimsel kavramların öğrenilmesini kolaylaştırmak, öğretimin çoklu zekâ alanlarına hitap etmesini sağlamak, Öğrencilerde bilişsel yeteneği geliştirmek, eğitim araçları oluşturmak ve emek, zaman, maliyet açısından daha ekonomik bir eğitim ortamı sunmak gibi sıralayabiliriz hatta bunları arttırıp çeşitlendirmek mümkündür (Aksoy, 2021, s. 87). Hatta çeşitli görüşlere göre Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BİT) sadece okullarda uygulanması yeterli değildir.

Öğretmen ve öğrencilerin zaman ve mekân bağımlılığından çıkarak sistem çapında değişimlerin gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şekilde düşünüldüğü zaman BİT'in öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonunun giderek hızlanacağı ifade edilmektedir. Bunun doğru bir eğilim olduğu, öğrenme ortamları ile sınıftaki pedagojik uygulamalardaki gelişim ve yenilikçilik, öğrenci öğrenmelerindeki artış ve öğretmenin öğrenme sürecini yönetmesindeki işlevselliğini arttırdığı ortaya konmuştur (Koçak Usluel & Demirarslan, 2007, s. 164-165).

1.1. Bilgi ve İletişim Teknoloji Kullanımının Yararları

Öğretmenler, çocuklar ile yürüttükleri bilgisayar derslerinin çocukların dikkatlerini çekmede ve sürdürmede, el-göz koordinasyonlarını geliştirme, algılama ve akılda tutma becerilerini geliştirme, küçük motor becerilerini geliştirme, bilişsel becerilerini geliştirme, fiziksel gelişimlerini destekleme açısından olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca temel becerileri kazandırmada, motivasyonu arttırmada ve üst düzey düşünme becerilerinin gelişiminde etkili olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır (Orçan Kaçan & Kimzan, 2017, s. 209-210). Çocukların bilgisayar kullandıkları zaman diliminde sosyal açıdan birbirleriyle daha iyi anlaştıkları ve olumlu yönde etkileşim halinde oldukları gözlemlenmiştir (Çakar, 2019, s. 17). Bunun yanı sıra çocukların okuryazarlık gelişimine katkı sağlamakta, matematiksel düşünme ve problem çözme becerilerini desteklemektedir. BİT ortak bir dil oluşturarak farklı kültür ve dil özgeçmişine sahip çocukların birbiriyle olan iletişimlerinde onlara rehberlik edebilmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların eğitimini desteklemek amaçlı kullanılabilir. Sonuçta iyi bir yazılım çocukların kendilerini geleneksel yöntem materyallerinin sağlayamayacağı çeşitli ihtiyaçlarına cevap verebilir (Özcan, 2018, s. 73). Öğretmenlerin sınıf içinde teknoloji kullanımı öğrencilere her yarar sağlamaktadır. Yapılan araştırmalarda teknoloji kullanımının öğretmenin işini kolaylaştırdığını ve zaman kazandırdığını ortaya koymuşlardır. Ayrıca öğrenme etkinlikleri sırasında duyu organlarını desteklediği, hızlı ve kolay öğrenmeyi sağladığı, konuyu somutlaştırarak görsel hafızaya hitap etmesinde ötürü öğrenmede kalıcılığı sağlamaktadır (Kuzgun & Özdiñç, 2017, s. 98). Öğretmenler tarafından kullanılan bilgisayar, tablet, etkileşimli tahta, akıllı telefon, kamera, DVD ve müzik çalar, ses kaydedici, elektronik oyuncak ve oyun, elektronik kitap okuyucu ve öncelerde kullanılan araç-gereçlerden olan kaset çalar, tepegöz, projeksiyon, mikroskop gibi araç-gereçlerin iletişimde, iş birliğinde, sosyal ağlar oluşturmada, eğitim-öğretim programlarını oluşturmada büyük fayda ve kolaylık sağladığı belirtilmiştir.

1.2. Bilgi ve İletişim Teknoloji Kullanımının Zararları

Öğretmenlerin teknoloji kullanımının sağladığı faydaların yanında öğrencilerin kontrolsüz kullanması ile zarara da dönüşebilmektedir. Dijital teknoloji kullanım alanlarının ve sıklığının her geçen gün artmasının ve özellikle de çocukların günlük hayatlarının vazgeçilmez

bir unsur haline gelmesinin, açık hava oyun alanlarının giderek azalmasının çocuklar üzerinde olumsuz sonuçlara sebep olduğu düşünülmektedir. Teknolojik materyallerin kontrolsüz kullanımının sonucu olarak çocuklarda şiddetin ve dikkat dağınıklığı durumlarının arttığı gözlemlenmiştir. Yüz yüze iletişim kurmaktan alıkoyarak pasif ve çekingen çocuklar olmalarına, dil gelişiminde aksamalara neden olmaktadır. En büyük zararlarından birisi de beyindeki ödül ceza mekanizmasını bozarak bağımlılığa sebep olmasıdır. Bunun sonucu olarak çocuğun teknolojik cihazlara ulaşması zorlaştığında veya engellendiğinde bağımlılığa özgü davranışlar sergilediği görülmektedir (Mustafaoğlu, Yasacı & Özdiñler, 2018, s. 228). Diğer yandan teknolojinin kontrolsüz kullanımı çocuklarda obeziteye, uyku bozukluklarına ve gelişimsel sorunlara sebep olabilmektedir. Ayrıca ev ortamında sürekli televizyonun açık olması ve ailelerin teknolojiyi yoğun bir şekilde kullanması, çocuk ve aile ilişkisinin, sözlü iletişimin zayıflamasına ve aile içi yabancılaşmaya sebep olmaktadır (Ömrüuzun, 2019, s. 16). Teknoloji ile fazla haşır neşir olan çocukların Sanal ile gerçeklik arasındaki farkı ayırt etmede sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Sorumluluklarını ve ihtiyaçlarını erteleme, zamanı boşa kullanarak israf etme gibi davranışlar sergilemektedirler. Ders çalışma, kitap okuma gibi etkinliklerden uzaklaştırarak akademik ve kişisel başarıyı olumsuz etkilemektedir. En önemli olumsuzluklarından birisi de çocukların çevrimiçi tehditlere açık hâle gelmesine yol açmaktadır. Bu sebeple çocukların teknoloji kullanımında sınırların konması ve buna uyulması önem taşımaktadır (Cengiz Saltuk, 2020, s. 8). Bunu yaparken yasaklar koymak yerine BİT'i daha etkili ve doğru bir şekilde kullanımının öğrenilmesi birçok faydayı doğuracaktır (Çakar, 2019, s. 17). Tüm bunlardan hareketle günümüz dünyasında böylesine önem arz eden bir konuyu çalışmamızı literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin teknoloji kullanımı üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların incelemektir. Bu amaç yönünden aşağıda belirtilen alt problemlere yanıt aranmıştır. Öğretmenlerin teknoloji kullanımını alanında üretilen lisansüstü tezlerin;

1. Araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
2. Senelere göre dağılımı nasıldır?
3. Örneklem çeşitlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Veri çeşitlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Tema dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma içerik analizi türlerinden biri olan betimsel içerik analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Betimsel içerik analizi belirlenmiş bir zaman diliminde ve bir konu üzerine yapılan araştırmaların incelenerek eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının değerlendirilmesini

sağlamaktır (Dinçer, 2018). Ültay, Akyurt ve Ültay (2021)'a göre de betimsel içerik analizi yöntemi belirli bir alan veya konu üzerine birbirinden bağımsız olarak yapılmış nitel ve nicel çalışmaların derinlemesine incelenerek o konu alanındaki eğilimlerin belirlenmesini sağlamaktadır. Betimsel içerik analizi araştırmaların incelenen çalışma sayısının fazla olması sebebi ile derinlemesine yorum ve sentez sınırlı kalmaktadır (Çalık ve Sözbilir, 2014). Çalık ve Sözbilir (2014)'e göre betimsel içerik analizi yapılırken göz önünde bulundurulması gereken bazı parametreler vardır. Bu parametreler şu şekildedir:

1. Daha önce yapılmış bir betimsel içerik analizi çalışması varsa yapılacak olan araştırmanın farklarını ortaya koyarak alan yazına katkısı ifade edilmelidir.
2. Amaç, gerekçe, problem durumu ile araştırma soruları açıkça ifade edilmelidir.
3. Analizin önemi teorik ve uygulama açılarından açıklanmalıdır.
4. Araştırılacak konu ile ilgili genel eğilimlerin ortaya koyulmasına imkan verecek kadar geniş bir zaman diliminde ve konu aralığında yayımlanmış araştırmaların çalışmaya alınması gerekmektedir.
5. Analize dahil edilen araştırmalara erişim şekli (anahtar kelimeler, veri tabanları vs.) ve dahil etme kriterleri açıklanmalıdır ve mümkün olduğunca çeşitli kaynak türlerine yer verilmelidir.
6. Analiz süreci (matrisler, kodlama, sınırlılıklar, geçerlik-güvenirlilik) net bir şekilde ifade edilmelidir.
7. Analiz sonuçları uygun bir biçimde (tablo, grafik, diyagram vs.) görselleştirilmelidir.
8. İncelenmeye alınan araştırmalardaki boyutlar arası ilişkiler, benzerlikler, farklılıklar ve ortaya koyulmalı ve tartışılmalıdır.
9. Elde edilen sonuçlar eleştirel bir bakış açısıyla yorumlanmalı ve sentezlenmelidir.
10. Bulgulara dayalı olarak çıkarılan sonuçlardan araştırmacılara, uygulamacılara ve politika yapıcılara doğrudan, açık ve anlaşılır öneriler sunulmalıdır. Betimsel içerik analizi yönteminde nitel analiz yaklaşımına uygun bir biçimde kodlanıp, kodlara uygun temalandırma veya kategorilendirme yapılması analizi nitelik açısından zenginleşmesini sağlayacaktır (Ültay, Akyurt ve Ültay, 2021).

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın evrenini YÖK Ulusal Tez Merkezinde eğitim kurumlarında öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili alan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırmanın alt türlerinden olan amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, örneklemin araştırılan konuyla ilgili olan olaylar veya durumlardan oluşturulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmamızda Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Tez Merkezi veri tabanında

tarama bölümünde tez adı, dili ve konu ile ilgili arama yapılarak araştırmancının amacına uygun, eğitim-öğretim ile ilgili olan 40 tez incelenmiştir. Erişim izni olmayan lisansüstü tezler araştırma kapsamına alınmamıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Tez Merkezi veri tabanında detaylı arama kısmında konu kısmına “öğretmen”, tez adı “teknoloji kullanımı” ve dili “Türkçe” yazılarak incelenecek tezlere ulaşıldı. Elde edilen tezler içerisinde de çalışmanın amaçlarına uygun olarak 25 yüksek lisans tezi belirlenmiştir. Erişimi bulunmayan ve araştırmancının amacına uygun düşmeyen tezler dikkate alınmamıştır. Elde edilen tezler incelenerek kodlanmıştır. Belirlenen amaçlar doğrultusunda veriler ve temalar altında kodlar olacak şekilde sınıflandırılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen bulgular doküman analizine tabi tutularak analiz edilmiştir. Doküman analizi, araştırılması amaçlanan durumlar hakkında mevcut olan verileri barındıran yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Nitel araştırmalarda ulaşılan verilerin analizinde genelde betimsel analiz veya içerik analizi kullanılmaktadır. İçerik analizi, araştırmancının özüne ilişkin temaları, anlamları belirlemek amacıyla verilerin dikkatli, ayrıntılı ve sistematik bir şekilde araştırılması ve yorumlanmasıdır (Baltacı,2017). İçerik analizindeki temel hedef, elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmektir. Betimsel analizde özetlenen veriler, içerik analizinde daha derin bir şekilde yorumlanarak fark edilmeyen kavram ve temalar ortaya çıkarılmış olur. Bunun için elde edilen verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonrada ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir şekilde düzenlenmesi ve veriyi açıklayan temaların belirlenmesi gerekir. Belirli aşamalar çerçevesinde gerçekleştirilir. Bu aşamalar şu şekildedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013):

- Verilerin kodlanması
- Temaların bulunması
- Verilerin kodlara, temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması
- Bulguların yorumlanması

Bu çalışmada betimsel içerik analizi yöntemine başvurulmuştur. Çalışmada elden edilen veriler kategorilere ayrılmıştır. Kategorilere ayrılan veriler, betimsel istatistiklerden yararlanılarak frekans ve yüzde şeklinde yansıtılmıştır. Frekans ve yüzde değerleri araştırma soruları doğrultusunda tablolara ayrılmıştır. Daha sonra bu tablolar titizlikle incelenerek sonuçlar üzerinden yorumlamalar yapılmıştır.

2.5. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları

Araştırmanın geçerliliğini sağlamak için veri toplama yöntemi ve veri analiz yöntemi ayrıntılı bir şekilde, kullanılan formlarla birlikte açıklanmıştır. Ayrıca bütün incelenen çalışmalara tez numaraları ve tez adları ile verilerek geçerliliği artırılması amaçlanmıştır. Güvenirlik çalışmaları kapsamında araştırma havuzundaki tezlerden rastgele seçilen 25 tez araştırmacı ve diğer araştırmacılar tarafından forma kodlanmıştır. Kodlamalar karşılaştırılarak farklılıklar tespit edilmiştir. Ölçme araçları kategorisinde tespit edilen farklılıklar alanda uzman öğretim görevlisi ile tartışılarak nasıl bir yol izleneceği kararlaştırılmıştır. Ortak bir kodlama teması oluşturulmuştur. Güvenirliği artırmak için 25 tezi iki hafta arayla araştırmacılar tarafından tekrar kodlanmıştır. Farklılık olmadığı tespit edilince diğer tezler araştırmacı tarafından kodlanmıştır. Aynı süreç araştırmalardaki değişkenleri belirlemek için tekrarlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ilk basamağında “Öğretmenlerin teknoloji kullanımı üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların düzeylerine göre dağılımı nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır. 2012 ve 2022 yılları dahil, bu yıllar arasında yayımlanan ve araştırmaya dahil olma kriterlerini karşılayan 25 çalışma incelenmiştir. İncelemenin sonuçları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Tez Türüne Göre Dağılımı

<i>Tez Türü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yüksek Lisans	21	84,0
Doktora	4	16,0
Toplam	25	100,0

Tablo 1’de araştırmaya dahil edilen tezlerin düzeylerine göre frekans tablosu verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde doktora çalışmalarının sayısı tüm çalışmaların %16,0’sı (f=4) oluşturduğu görülmektedir. Yüksek lisans çalışmaları ise %84’ü (f=21) oluşturmaktadır. Yüksek lisans tezlerinin sayısının (f=21), doktora tezlerinin sayısından (f=4) fazla olduğu görülmektedir. Araştırmanın ikinci alt amacında “Öğretmenlerin teknoloji kullanımı üzerine yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı nedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmalar yıllara göre gruplandırılmıştır. Çalışmaların yıllara göre değişimi tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Yıllara Göre Dağılım

<i>Yıllar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
2012	1	4,0
2013	2	8,0
2016	2	8,0
2017	3	12,0
2018	3	12,0
2019	2	8,0

2020	4	16,0
2021	3	12,0
2022	5	20,0
Toplam	25	100,0

Tablo 2 incelendiğinde tüm çalışmalar içinde en fazla çalışmanın %20,lik (f=5) oranla 2022 yılında yapıldığı, en az çalışmanın ise %4, (f=1) ile 2012 yılında yapıldığı görülmüştür. Sırasıyla diğer yıllar incelendiğinde birbirine yakın sayıda tez çalışmasının yapıldığı bulunmuştur.

Tablo 3. Veri Türlerine Göre Dağılım

<i>Veri Türleri</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Nicel	13	52,0
Nitel	7	28,0
Karma	5	20,0
Toplam	25	100,0

Tablo 3 incelendiğinde çalışmalarda en fazla nicel yöntem türünün tercih edildiği görülmektedir. Nicel çalışmalar (f=13; %52,0), nitel çalışmalar (f=7; %28,0), karma çalışmalar (f=5; %20,0) tür.

Tablo 4. Araştırma Desenine Göre Dağılım

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Deneysel Araştırma	20	80,0
Karna Yöntem	5	20,0
Toplam	25	100

Tablo 4 İnceleme sonucunda çalışmalarda çoğunlukla belirli araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmüştür. En çok kullanılan araştırma yöntemi %80 (f=20) ile Deneysel yöntemdir ve %20 (f=5) Karma yöntemdir.

Tablo 5. Örneklem Türüne Göre Dağılımı

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Öğretmen	19	76,0
Öğrenci- öğretmen	6	24,0
Toplam	25	100

Tablo 5 incelendiğinde çalışmaların örneklem türlerine göre, öğretmen ve öğrenci-öğretmen şeklinde kategorilenmiş olduğu görülmektedir. Çalışmalarda ağırlıklı olarak öğretmen (f=19; %76,0), katılımcı olarak tercih, edildiği görülmektedir. . En az çalışılan gruplar ise öğrenci-öğretmenlerdir. %24,0 (f=6).

Tablo 6. Öğretmenlerin teknoloji kullanımı İle İlgili Çalışmalarda Öne Çıkan Tema, Kod ve Frekans Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%
Öğretmenlerin teknoloji kullanımı	Teknolojinin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi	Dersi Verimli Kılma	14	56,0
		Dersi Aktif Kılma	12	48,0
Öğretmenlerin teknoloji kullanımı	Üzerindeki Etkisi	Derse Zenginlik Katma,	9	36,0
		Dersi Kalıcı Hale Getirme	11	44,0

	Derse İlgiyi Artırma	19	76,0
Teknolojinin	Zamandan Tasarruf, Dikkati Çekme	13	52,0
Kullanımının	Bilgiye Kolay Ulaşma, Öğretimi Kolaylaştırma	21	84,0
Kolaylıkları	Dersin Verimliliğini Artırma	22	88,0
Teknoloji	Materyal Eksikliği, İnternet Alt Yapı Eksikliği	17	68,0
Kullanımının	Uygulama, Kullanım Zorluğu	18	72,0
Zorlukları			

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili çalışmalarda öne çıkan tema, kod ve frekans dağılımında “Dersin Verimliliğini Artırma” %88 (f=22) kodu ön plana çıktığı görülmüştür. Öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili çalışmalarda öne çıkan temalar kodlamalarında sırasıyla şöyledir; Teknolojinin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi alt temasında: dersi verimli kılma %56 (f=14), dersi aktif kılma %48 (f=12), derse zenginlik katma %36 (f=9), dersi kalıcı hale getirme %44 (f=11), derse ilgiyi artırma %76 (f=19) kodlamaları; Teknolojinin Kullanımının Kolaylıkları alt temasında: zamandan tasarruf %52 (f=13), dikkati çekme %84 (f=21), bilgiye kolay ulaşma %84 (f=21), öğretimi kolaylaştırma %88 (f=22), dersin verimliliğini artırma %88 (f=22) kodlamaları; Teknoloji Kullanımının Zorlukları alt temasında ise materyal eksikliği %80 (f=20), internet alt yapı eksikliği %68 (f=17), uygulama kullanım zorluğu %72 (f=18) kodlamaları tezlerde işlenen sık temalar olarak görülmüştür.

Sonuç

Yapılan çalışma 2012-2022 yılları arasında öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda yayınlanan lisansüstü tezler araştırılmıştır. Araştırma bulguları tablolar şeklinde aktararak sunulmuştur. Öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili olarak gerçekleştirilmiş ve çeşitli kongrelerde veya sempozyumlarda sunulmuş bildiriler ile makale düzeydeki çalışmalar bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Çalışmalar düzeylerine göre incelendiğinde yüksek lisans çalışmalarının sayısı doktora düzeyindeki çalışmalardan iki katından daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durum üniversitelerde yüksek lisans programlarının sayı bakımından doktora programlarından daha fazla olması ve kontenjan olarak yüksek lisans programlarının doktora programlarına göre daha fazla öğrenci kabul etmesi ile açıklanabilir (YÖK, 2023). Doktora programları eğitim süresi ve eğitim içeriği olarak yüksek lisans programlarına göre üst düzey seviyededir. Yüksek lisans eğitiminin hedefi bir sonraki eğitim kademesi olan doktora programına hazırlamak, yeterli akademik bilgiyi sağlamak ve nitelikli insan gücü ile araştırmacı yetiştirmek iken doktora programlarının hedefi araştırmalar planlayarak bu araştırmaları yürüterek ve sonuçlandırarak ülke için gerekli finansal ve teknolojik iyileşmeyi sağlamak, bilgi ve teknoloji üretmeyi sağlayacak bilim insanı, öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirmektir (Sevinç, 2001). Civelek (2019)’un farklı bir konu üzerine yürütmüş olduğu sistematik derleme

çalışmasında da incelenen tezlerin yarısından fazlasının yüksek lisans tezi olduğunu sonucuna varmıştır. Bu sonuç araştırmanın bu bulgusu ile bu açıdan benzerlik göstermektedir. İncelenen tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında sonuç olarak en az tez çalışmasının 2012 yılında yapıldığı, en fazla çalışmanın ise 2022 yılında yapıldığı görülmüştür. Bunun sebebi MEB'in 2019-2023 stratejik planı içerisinde teknoloji kullanımı hedef olarak girmesi olarak yorumlanabilir. Yürütülen çalışmalarda kullanılan yöntemler incelendiğinde deneysel ve karma yöntemle yürütülen çalışmaların en çok kullanılan yöntemler olduğu bulunmuştur. Yarı deneysel deseni deneysel desenin içine dahil ettiğimizde ise büyük bir farkla en çok kullanılan yöntemin deneysel yöntem olduğu açıktır. Karma ve deneysel yöntemlerin yanı sıra sıklıkla kullanılan diğer yöntemler ise Tarama, İlişkisel Tarama ve Durum Çalışması yöntemleridir. Eğitim ortamlarında bireylerin gelişimini en iyi seviyeye çıkarmak amaçlandığından hem öğretmen hem de öğrenci için önemli olan eylem araştırmalarının (Ocak ve Akkaş Baysal, 2020; Karatay ve Taş, 2021) tüm çalışmalar içerisinde yalnızca beş tane olması da dikkat çeken önemli bir bulgudur. Şahin, Calp, Bulut ve Kuşdemir (2013) sınıf öğretmenliği bilim dalında yapılmış olan lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında da benzer bir sonuca ulaşarak en çok çalışılan yöntemin nicel yöntem olduğunu, nitel ve karma yöntemlerin neredeyse benzer oranlarda tercih edildiğini bulmuşlardır.

Çalışmaların örneklem türleri üzerinden yürütülen incelemede en fazla çalışmanın öğretmenler olduğu bulunmuştur. Onu takip eden örneklem grubu ise öğrenciler olmuştur. Öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili çalışmalarda öne çıkan temalar kodlamalarında sırasıyla şöyledir; Teknolojinin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi alt temasında: ilgiyi artırma %76 (f=19) kodlamaları; Teknolojinin Kullanımının Kolaylıkları alt temasında: öğretimi kolaylaştırma ve dersin verimliliğini artırma %88 (f=22) kodlamaları; Teknoloji Kullanımının Zorlukları alt temasında ise uygulama kullanım zorluğu %72 (f=18) kodlamaları tezlerde işlenen sık temalar olarak görülmüştür. Sonuç olarak bu çalışmada ele alınan öğretmenlerin teknoloji kullanımı çalışmalarında konu ve yöntem bağlamında benzerliklerin olduğu, söz konusu çalışmaların belirli bir düzlemde ilerlediği, farklılıkları dikkate alan, derinlemesine çalışmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Çalışma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin teknoloji kullanımı alanında üretilen tezlere ilişkin bir tipoloji ortaya çıkarılabilir. Sonuç olarak, araştırmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- ✚ Araştırmacılar nitel veya karma yöntemler kullanarak problem durumlarına yönelik derinlemesine çıkarımlarda bulunabilirler.
- ✚ Milli Eğitim Bakanlığı'nın bundan sonraki beş yıllık stratejik planlarında teknoloji kullanımının doğru bir şekilde kullanılmasına yönelik hedeflerin ve buna yönelik

programların düzenlenerek kazanımların sayısının artırılması gerekmektedir.

- ✚ Öğretmenlerin lisans düzeyinde gördükleri derslere ilave olarak teknoloji entegrasyonu uygulamaları eklenerek dinamik yapıdaki çevrimiçi uygulamalara yabancı kalmaması ve derslerine daha rahat teknolojiyi entegre edebilmesi için çalışmalar yürütülebilir.
- ✚ Bu çalışmada 2012-2022 yılları arası lisansüstü tezler incelenmiştir. Sonraki araştırmacılar yılların kapsamını genişleterek ve makaleleri de dahil ederek araştırmayı genişletebilir.

Kaynaklar

- Aksoy, T. (2021, Temmuz 15). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Eğitiminde Teknoloji Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Temel Eğitim Dergisi*, 1 (11), 30-38.
- Cengiz Saltuk, M. (2020, Mart). *Okul Öncesi Çocuklarında Teknoloji Kullanımına İlişkin Ebeveynlerin Tutum ve Davranışlarının Araştırılması* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. Yök Tez.
- Civelek, E., 2019, *Türkiyede yapılmış çocuk ihmali ve istismarı konulu tez çalışmalarının sistematik değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yök Tez.
- Cüre, F. ve Özdener, N. (2008). Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Uygulama Başarıları ve BİT'e Yönelik Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (34), 41-53.
- Çakar, M. T. (2019). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynin Teknoloji Kullanımlarının Çocukların Teknoloji Kullanımı Üzerine Etkisi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yök Tez.
- Dinçer, M. (2003). Eğitimin Toplumsal Değişme Sürecindeki Gücü. *Ege Eğitim Dergisi*, 3 (1), 102-112.
- Ertmer, P. A., Ottenbreit-Leftwich, A., Sadik, O., Sendurur, P. & Sendurur, P., (2012). Teacher Beliefs and Technology Integration Practices: A Critical Relationship, *Computers And Education*, 59 (2), 423-435.
- Genç, S. Z. ve Eryaman, M. Y. (2017). Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 89-102.
- Güneş, A. M. ve Buluç, B. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımları ve Öz Yeterlilik İnançları Arasındaki İlişki. *Tübbak Bilim Dergisi*, 10 (1), 94-113.
- Güneş, A. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Algularına Göre Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yök Tez.
- Karatay, M. ve Taş, M. (2021). Eylem Araştırması'nın Eğitim Alanında Kullanımı ve Önemi, *OPUS International Journal of Society Researches*, 17 (38), 5545-5568.
- Koçak Usluel Yasemin, K. ve Demirarslan, Y. (2007). Öğrenme Öğretme Sürecinde BİT Öğretmenlerin Entegrasyon Süreci ve Engelleriyle İlgili Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (32),164-178.
- Kuzgun, H. ve Özdiñç, F. (2017). Okul Öncesi Eğitiminde Teknoloji Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1),83-102.

- Mustafaoğlu R, Zirek E, Yasacı Z. ve Özdinçler, A. R. (2018). Dijital Teknoloji Kullanımının Çocukların Gelişimi ve Sağlığı Üzerine Olumsuz Etkiler. *The Turkish journal on addictions*, 5 (2), 227-247.
- Ocak, G. ve Akkaş Baysal, E. (2020). *Eylem Araştırmasını Anlamak, Eğitimde Eylem Araştırması ve Örnek Araştırmalar*. Pegem akademi.
- Orçan Kaçan, M. ve Kimzan, İ. (2017). Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitimde Teknoloji Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*,(12), 203-215.
- Orgaz, F., Moral, S., and Domínguez, C. M. (2018). Student's Attitude and Perception with the Use of Technology in the University. *Propósitos y Representaciones*, 6 (2), 253-299.
- Ömrüuzun, I. (2019). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımlarını Etkileyen Faktörler Bir Yol Analizi Çalışması* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yök Tez.
- Özcan, A. (2017). Dijital Medya Okuryazarlığı: Sorunlar, Uygulamalar ve Beklentiler. *Online Academic Journal of Information Technology*, 8 (28), 56-66.
- Sevinç, B. (2001). Türkiye'de Lisansüstü Eğitim Uygulamaları, Sorunlar ve Öneriler. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 34 (1), 125-137.
- Şahin, D., Calp, Ş., Bulut, P. ve Kuşdemir, Y., (2013). Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Kriterlere Göre İncelenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 5 (3), 187-205.
- Şahin, I. (2011). Development of survey of technological pedagogical and content knowledge (tpack). *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10 (1), 97-105.
- Yılmaz, M. (2007). Technology education in elementary teacher training. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 155–167.
- Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi (YÖK), 2023, <https://istatistik.yok.gov.tr/>, [26 Eylül 2023].